

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ)

Έργο: «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο- για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»

Σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. & Δ.Ε. Πελοποννήσου
&
τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κορινθίας

ΗΜΕΡΙΔΑ

Το σχολείο στη σημερινή διαπολιτισμική πραγματικότητα

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Κόρινθος

Η υλοποίηση προγραμμάτων ένταξης σε Γυμνάσια του νομού Κορινθίας

Γεωργία Πρωτοπαππά
Φιλολόγος

Γυμνάσιο Αγίων Θεοδώρων &
2^ο Γυμνάσιο Κιάτου

georgiaprot@yahoo.gr

Η εισήγηση παρουσιάζει την υλοποίηση τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας της γλώσσας που πραγματοποιήθηκαν σε 2 σχολεία του νομού Κορινθίας (2^ο Γυμνάσιο Κιάτου & Γυμνάσιο Αγίων Θεοδώρων) στα πλαίσια του Έργου *Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο – για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)*. Παρουσιάζονται διάφορες πτυχές της διδακτικής πράξης στην πραγματικότητα του σύγχρονου σχολείου, όπως αυτές αποκαλύφθηκαν κατά την εφαρμογή προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας σε συγκεκριμένες ομάδες – στόχους. Γίνεται αναφορά στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών αυτών και στην αντιμετώπιση που απαιτούν καθώς επίσης και στη μεθόδευση και τα αποτελέσματα της διδασκαλίας. Επίσης αναδεικνύεται η καθοριστική συμβολή της πανεπιστημιακής κοινότητας (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) στη χάραξη πορείας στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στις σχολικές κοινότητες, μέσω της γνώσης, της υποστήριξης και της επιμόρφωσης που παρέχονται σε ωρομίσθιους αλλά και μόνιμους εκπαιδευτικούς των σχολείων με πολυπολιτισμική σύνθεση. Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον συνεργασίας γίνεται δυνατή η επαφή όχι μόνο με την εφαρμοσμένη επιστημονική γνώση, αλλά και με νέους συναδέλφους, η επικοινωνία με τους οποίους επιβεβαιώνει τον μεγαλύτερο θησαυρό της εκπαιδευτικής κοινότητας: την ανταλλαγή εμπειριών, απόψεων και καλών πρακτικών για την εκπαίδευση.

Διαχείριση της γλωσσικής ετερότητας και ενδυνάμωση της δημοκρατίας

Αννα Τριανταφύλλου
Σχολική Σύμβουλος Δ.Ε.

antriant@otenet.gr

Η γεωγραφική κινητικότητα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο, και το ζήτημα της γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας στο πλαίσιο μιας κοινωνίας πραγματικότητα. Ενδύεται πλέον με θετικές έννοιες και συνδέεται με προσωπική ωρίμανση, πλούτο, άνοιγμα και ανεκτικότητα. Παρά τα προβλήματα και τα σχετικά διλήμματα, πρόσφατες έρευνες στον τομέα της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας θέτουν σε αμφισβήτηση τις μέχρι τώρα παιδαγωγικές και διδακτικές διαδικασίες και επεξεργάζονται σχέδια που αφορούν στα προγράμματα σπουδών των γλωσσών, στις μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας, μάθησης και αυτομάθησης, ενώ ταυτόχρονα, ενισχύουν τη σημασία του πολυγλωσσικού γραμματισμού ως ευρωπαϊκής αξίας. Η εναλλακτικού τύπου γλωσσική εκπαίδευση συνδέεται με το κοινωνικοπολιτικό ευρωπαϊκή ενοποίηση και αποτελεί πρόκληση για τη δόμηση μιας νέας ταυτότητας του πολίτη, ο οποίος καλείται να μετέχει στις σύγχρονες δημοκρατικές διαδικασίες επικοινωνίας με μια ή περισσότερες γλώσσες ή με τη χρήση γλωσσικού ρεπερτορίου.

Βιβλιογραφία

- Candelier, M. (Ed.) (2003). *Janna Linguarum-La porte des langues. L'introduction de l'éveil aux langues dans le curriculum*. Strasbourg: Editions du Conseil de l'Europe.
- Carton, F., & Riley, Ph. (2003). Introduction, Vers une compétence plurilingue. *Le français dans le monde. Recherches et applications*, juillet, 4-6.
- Castagne, E. & Chartier, J.-P. (2007). Former à l'intercompréhension de plusieurs langues. *Le français dans le monde. Recherches et applications*, janvier, 66-75
- Castellotti, V. & Moore, D. (2006). Parcours d'expériences plurilingues et conscience réflexive. Le portfolio européen des langues pour le collège. *Le français dans le monde. Recherches et applications*, janvier, 54-68.
- Coste, D., (2001). De plus d'une langue à d'autres encore, penser les compétences plurilingues. In V. Castellotti (Ed.), *D'une langue à d'autres: pratiques et représentations* (pp. 191-202). Rouen: Publications de l'Université de Rouen.
- Cummins, J. (1999). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση*. Αθήνα: Gutenberg
- Daniel, V. (2005). Comparer les langues: perspectives didactiques? *Le français dans le monde*, No spécial, 18-26.
- Debaisieux, J.-M. & Valli, A. (2003). Lectures en langues romanes. *Le français dans le monde*, No spécial, 143-154.
- Perregaux, Ch. (1994). *Odyssea*. COROME: Neuchâtel.
- Τριανταφύλλου Α., (2006). Πολιτισμική πολυμορφία, γλωσσική πολυμορφία. *Παιδεία και Κοινωνία*. Κυριακάτικη Αυγή, 16, 20-21.
- Τριανταφύλλου, Α., (2006). Τα γαλλικά από το Γυμνάσιο στο Δημοτικό: στόχοι, προοπτικές, *Communication*, 89, 13-18.
- Τριανταφύλλου, Α. & Μηλίγκου, Ευ. (2003). Ανασυγκρότηση του παρελθόντος και αυτοπροσδιορισμός της εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας. *Το παρόν του παρελθόντος. Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία* (σσ. 401-424). Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας
- Zarate, G., (2003). Identités et plurilinguisme : conditions préalables à la reconnaissance des compétences interculturelles. Byram M. (Ed.) *La compétence interculturelle* (pp. 89-1250). Strasbourg: Editions du Conseil de l'Europe,.

Δυσκολίες των αλλόφωνων μαθητών κατά την εκπαιδευτική τους ένταξη: Η εμπειρία των Σχολείων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Δρ. Εύη Τρούκη
Ερευνήτρια

Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών &
Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Ι.Π.Ο.Δ.Ε.)
Τμήμα Σχεδιασμού, Ερευνών και Μελετών

Δημ. Σούτσου 6, Αθήνα 11521

Τηλέφωνο: 210-6421281

Φαξ: 210-6420116

E-mail: etrouki@ppp.uoa.gr

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που συλλέγει κάθε χρόνο το Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Ι.Π.Ο.Δ.Ε.) σχετικά με τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού της χώρας μας, εδώ και αρκετά χρόνια παρατηρείται σταθερή αύξηση του αριθμού των μαθητών που είναι τέκνα αλλοδαπών (προσφύγων και μεταναστών). Με βάση δε τη χώρα γέννησης των μαθητών αυτών, μπορούμε να πούμε ότι στα ελληνικά σχολεία «εικροσωπούνται» τουλάχιστον 45 διαφορετικές χώρες. Ως εκ τούτου, η πολυπολιτισμικότητα αποτελεί πραγματικό χαρακτηριστικό της ελληνικής εκπαίδευσης και η εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών αυτών συνιστά αδιαμφισβήτητη ανάγκη και αναφαίρετο δικαίωμά τους.

Μπροστά στην αναγκαιότητα για αναδιοργάνωση της εκπαίδευσης και εμπλουτισμό αυτής με τους στόχους της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, βασική ενέργεια της ελληνικής πολιτείας ήταν η θεσμοθέτηση της ίδρυσης και λειτουργίας των σχολείων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Νόμος 2413/1996, άρθρα 34, 35). Στα σχολεία αυτά εφαρμόζονται τα προγράμματα των αντίστοιχων δημόσιων σχολείων, τα οποία προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ανάγκες των μαθητών τους. Σήμερα λειτουργούν 26 σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (13 Α/θμιας και 13 Β/θμιας Εκπαίδευσης) σε έξι (6) νομούς της χώρας μας (Αττική, Θεσ/νίκη, Κοζάνη, Ροδόπη, Ιωάννινα και Κρήτη).

Στο πλαίσιο της παρούσας εισήγησης επιδιώκεται να αξιοποιηθεί η εμπειρία των σχολείων αυτών, προκειμένου να αναδειχθούν οι δυσκολίες των αλλόφωνων μαθητών και η αναγκαιότητα για τη δημιουργία συναντίληψης ως προς το περιεχόμενο της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.

Ντοκιμαντέρ: Το διαπολιτισμικό σχολείο

Η λειτουργία ενός διαπολιτισμικού σχολείου σε μια γειτονιά της Αθήνας

Μαρία Μάρθα Φλωράτου
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής

marthafloratou@yahoo.gr

Το ντοκιμαντέρ αυτό (Α' Βραβείο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης 2001) γυρίστηκε στο 87^ο Δημοτικό Σχολείο Διαπολιτισμικής Αγωγής Αθηνών. Για πολλά χρόνια το τμήμα Εκπαίδευσης & Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία είχε σκύψει πάνω στα ιδιαίτερα προβλήματα του σχολείου και για το διάστημα 1997-2000 το είχε εντάξει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα *Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων*. Ο φακός εστιάζεται πάνω σε ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες (π.χ. εορτασμός του μπαϊράμ, στενή συνεργασία με εθελοντές, βιωματική διδασκαλία που αποφασίζονταν από τον σύλλογο των διδασκόντων και αφορούσαν τον αποτελεσματικότερο τρόπο λειτουργίας αυτού του σχολείου όπου το 45% των μαθητών ήταν μουσουλμάνοι, τουρκόφωνοι, με γονείς αναλφάβητους και στα τουρκικά και στα ελληνικά. Ήταν ένα πείραμα, ένα συναρπαστικό παιχνίδι, για την ομάδα των εκπαιδευτικών που το έπαιζαν και που ίσως μπορεί να συμβάλει στον προβληματισμό για ένα σχολείο που σέβεται και αγαπά τα παιδιά.

Παραγωγοί: ΕΤ1 και Αμαλία Ζέππου – Μαριάννα Οικονόμου

Από την πολυπολιτισμική κοινωνία στη διαπολιτισμική και αντιρατσιστική εκπαίδευση

Παύλος Χαραμής
Φιλολόγος, Κοινωνιολόγος

agonsyn2@agonsyn.gr

Ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο αντιμετωπίζει τις τελευταίες δεκαετίες το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Πρόκειται για την πληθώρα των παιδιών μεταναστών που φοιτούν στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αποτέλεσμα των ισχυρών μεταναστευτικών ρευμάτων που έχουν κατ'άληξή τους τη χώρα μας. Ένα στα δέκα, περίπου, από όσα παιδιά φοιτούν στα σχολεία μας σήμερα έχει μεταναστευτική ρίζα. Οι εντυπώσεις που προκαλεί η ισχυρή παρουσία τους είναι πιο έντονες, αν αναλογιστεί κανείς ότι μέχρι τη δεκαετία του '70 η Ελλάδα ήταν κατά βάση αφετηρία ισχυρών μεταναστευτικών ρευμάτων, τόσο προς χώρες της Ευρώπης όσο και προς άλλες ηπείρους (κυρίως Αμερική και Αυστραλία).

Η εξέλιξη αυτή της Ελλάδας, από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής μεταναστών, έχει προκαλέσει δυνατούς κραδασμούς σε όλα τα επίπεδα της ελληνικής κοινωνίας, όπως και στο εκπαιδευτικό της σύστημα, ένα σύστημα από παράδοση εθνοκεντρικό, συγκεντρωτικό και δύσκαμπτο, κατευθυνόμενο από μονοπολιτισμικές αντιλήψεις και πρακτικές.

Η αυξημένη παρουσία αλλοδαπών συμπολιτών τόσο στο σχολικό όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον έκανε αισθητή την ανάγκη να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση ενός θετικού περιβάλλοντος, συνύπαρξης, αμοιβαίας κατανόησης και αποδοχής, ιδίως ανάμεσα στα παιδιά και τους/τις εφήβους. Οι εκπαιδευτικοί θεσμοί, ως βασικοί θεσμοί κοινωνικοποίησης, επιδιώχθηκε να συμμετάσχουν πιο ενεργά στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Γενικά, θεωρείται ότι μέσω της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων ανθρώπων σε μια φάση κατά την οποία αυτή διαπλάθεται καθοριστικά, με στόχο τη διευκόλυνση της αποδοχής των αλλοδαπών και της αμοιβαίας κατανόησης ανάμεσα σε άτομα διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης. Παράλληλα, τα μορφωτικά εφόδια που θα αποκτήσουν τα παιδιά των μεταναστών, όπως άλλωστε και κάθε παιδί, σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται συχνά ως εποχή της γνώσης, θεωρούνται αναγκαία προϋπόθεση για την ένταξη εν συνεχεία στην παραγωγική διαδικασία, την εξασφάλιση, κατά συνέπεια, πρόσβασης σε ποικίλα δημόσια αγαθά και την ουσιαστική συμβολή τους στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας διαμονής.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος των εκπαιδευτικών αποβαίνει καθοριστικός, καθώς καλούνται να συμβάλουν στη διαμόρφωση στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών που θεωρούνται αποτελεσματικές σε σχέση με την πολυπολιτισμική υφή των σύγχρονων κοινωνιών και τη διαχείριση της πολυμορφίας. Το ζήτημα αυτό, γενικότερα, συνδέεται με την ανάγκη επαρκούς προετοιμασίας και συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα ζητήματα της εκπαίδευσης σε μια ανομοιογενή τάξη και ιδιαίτερα σε σχέση με τη διαπολιτισμική και αντιρατσιστική εκπαίδευση.